

AZ ÖSSZEÍRÁS DIÓHÉJBAN

3. rész:

***Tudnivalók a Központi Statisztikai Hivatalról és
az összeírók közreműködésével zajló
rendszeres adatfelvételekről***

2015. április

Tartalomjegyzék

Előszó	3
IV. A KSH összeírók közreműködésével zajló rendszeres összeírásai	4
IV. 1. Népszámlálás.....	4
A számlálóbiztos feladatai	5
IV. 2. Munkaerő-felmérés (MEF)	6
Az összeíró feladatai.....	7
IV. 3. Háztartási költségvetési és életkörülmények felvétel (HKÉF).....	7
Az összeíró feladatai.....	8
IV. 4. Fogyasztóiár-összeírás.....	9
Az összeíró feladatai.....	9
IV.5. Piaci felhozatal- és árjelentés	10
IV.6. A lakosság utazási szokásainak felmérése (LUSZ)	10
Az összeíró feladatai.....	11
IV.7. Háztartások információs és kommunikációs technológiai eszköz-használata (IKT)	11
Az összeíró feladatai.....	12
IV.8. Turisztikai keresletfelvétel és forgalomszámlálás (TURA)	12
A lakosság utazásai külföldön.....	12
Az összeíró feladatai.....	13
A külföldiek magyarországi turisztikai és egyéb kiadásai.....	13
Az összeíró feladatai.....	13
IV.9. Egészségfelmérések	13
Európai Lakossági Egészségfelmérés (ELEF).....	14
Az összeíró feladatai.....	14
V. Amit a Központi Statisztikai Hivatalról tudni illik	15
V. 1. A Központi Statisztikai Hivatal története és tevékenysége.....	15
V.2. A területi statisztikai szervezet	16
V.3. A KSH tájékoztató tevékenysége.....	16
V.4. A hivatalos statisztikai szolgálat törvényi szabályozása.....	17

Előszó

Az **összeírók alapozó felkészülését szolgáló tankönyvsorozat** előző részeiben megismertük az összeírói munkával kapcsolatos tudnivalókat (I-IV. fejezet), és bepillantást nyertünk egy kis adatgyűjtés-módszertanba is (V-VI. fejezet). Ebben a részben először a **Központi Statisztikai Hivatal rendszeres lakossági adatfelvételeiről** lesz szó (VII. fejezet), majd az utolsó fejezet áttekintést nyújt a **KSH-ról**, benne az intézmény történetéről, tevékenységeiről. Így a leendő és a kezdő összeírók képet alkothatnak arról, hogy munkájuk milyen statisztikai területeket, témaköröket ölel majd fel.

Az itt tárgyalt adatgyűjtések **rendszerességüket** tekintve igen sokfélék. Vannak folyamatosan, havi vagy negyedéves rendszerességgel végzett összeírások (pl. a munkaerő-felmérés, az utazási szokások vizsgálata, fogyasztóiár-felmérés), évenként, többévente ismétlődő adatfelvételek (pl. egészségfelmérések, és nagyobb időközönként, 5-10 évenként sorra kerülő nagyszabású összeírások is (népszámlálás, mikrocenzus, mezőgazdasági census). Az adatgyűjtés módszerét tekintve ezek **összeírók közreműködését is igénylő kérdőíves adatfelvételek**, többnyire korszerű elektronikus adatgyűjtő eszközök (laptop, PDA) használatával, esetenként telefonos és/vagy internetes válaszadási lehetőséggel is kombinálva.

Amikor az összeíró felkéri a kiválasztott adatszolgáltatót a válaszadásra, akkor **tájékoztatnia** kell őt az adatgyűjtés céljáról, menetéről, az adatok tervezett felhasználásáról, sőt néhány válaszadó érdeklődésének kielégítése még bővebb ismereteket igényelhet. Ezért mielőtt az összeíró útnak indulna, hogy felkeresse a számára kijelölt címeket, kiemelten fontos, hogy elsajátítsa az adatgyűjtésről szóló tudnivalókat, amelyek nagy mértékben hozzájárulhatnak a válaszadói készség növeléséhez, s így a ő munkája eredményességéhez is.

IV. A KSH összeírók közreműködésével zajló rendszeres összeírásai

Ha valaki olyan társadalmi kérdések iránt érdeklődik, hogy:

- hányan élünk az országban, hányan születnek, halnak meg,
- hol és hányan dolgoznak, és hányan keresnek munkát,
- mekkora jövedelemből élnek a családok, mire költik pénzüket, tudnak-e takarékoskodni,
- hol, milyen minőségű lakásokban élnek az emberek,
- hova és mennyit utaznak, kik utaznak, illetve kik nem utaznak,
- hányan és hogyan használnak számítógépet,
- milyen az emberek egészségi állapota, vagy
- mivel töltik a nap 24 óráját...

.... és ezeket a kérdéseket még tovább sorolhatnánk – minden bizonnyal a Központi Statisztikai Hivataltól jut a legmegbízhatóbb információkhoz.

A KSH adatait használják fel munkájukhoz az országos döntéseket hozó szervek csakúgy, mint a helyi önkormányzatok, továbbá a gazdasági, kulturális, oktatási intézmények, a legkülönbözőbb politikai és civil szervezetek, vagy a társadalmi problémák iránt érdeklődő kutatók és magánszemélyek is.

Ebben a fejezetben röviden áttekintjük azokat a legfontosabb, **rendszeres lakossági statisztikai adatfelvételeket**, amelyekben az **összeírók, kérdezők aktív szerepet** játszanak. Meg kell jegyezni, hogy emellett számos olyan adatgyűjtést is végez a KSH, amelyekben **gazdasági szervezetek, intézmények**, vállalkozások szolgáltatják (többnyire kötelező jelleggel) az adatokat – kérdezők, összeírók közreműködése nélkül is.

IV. 1. Népszámlálás

A népszámlálás (cenzus) a legnagyobb adatfelvétel, az egyedüli olyan felmérés, amelynek során egy meghatározott területen (általában egy egész országban, pl. Magyarországon) **minden egyes településen** és az ott élő népesség **minden egyedétől** adatokat gyűjtenek, egy adott időpontra (az ún. **eszmei időpontra**) vonatkozóan, egyidejűleg

végrehajtva. A népszámlálások az állam- és társadalomszervezéshez nyújtanak alapvető, nélkülözhetetlen információkat, ezért már az ókori kultúrákban is alkalmazták, s ma **a világ szinte valamennyi országában állami feladat**. A népszámlálás fókuszában nem csak az adott területen élő személyek száma és demográfiai jellemzői (születés, termékenység, család, iskolai végzettség), hanem számos más, az élet- és lakáskörülményekkel, kulturális, szociális és egészségállapottal összefüggő kérdés is szerepel. Az **első hivatalos népszámlálásra** Magyarországon az **1869-70. év** fordulóján került sor, és azóta **rendszeresen**, általában **10 évenként** megismétlődik, legutóbb 2011. októberében. Így több évtizedre visszamenően **összehasonlítható adatok** állnak rendelkezésre a népesség és a lakásállomány legfontosabb

A népszámlálás az egyedüli teljes körű, minden személyre, lakásra, településre kiterjedő összeírás.

jellemzőiről, amelyek az ország történelmének, társadalmi-gazdasági helyzetének **változásairól** mutatnak hiteles tükröt. A népszámlálásokat statisztikai célból, **állami** támogatással, általában **törvényi** elrendelés alapján, **kötelező jelleggel** hajtják végre, így a válasszegtagadás szabálysértésnek minősül. Az **Európai Unió** tagországai számára kötelező a nép- és lakásszámlálás.

Az ENSZ a tízévenként népszámlálást tartó országoknak (így Magyarországnak is) ajánlja a **cenzusok közötti időszakban** egy vagy több „kis népszámlálás” ún. **mikrocenzus** tartását is, amely a háztartások 1 vagy 2 százalékos **reprezentatív mintáján** zajlik.

A magyar népszámlálás néhány állandó **témaköre**:

- a nem, születési év, családi állapot, háztartási (családi) állás;
- a lakóhely, a lakás jellemzői;
- az állampolgárság, az anyanyelv, a nemzetiség;
- az iskolai végzettség, szakképzettség;
- a gazdasági aktivitás/inaktivitás;

A népszámlálás során **teljes körű lakásösszeírást** is végrehajtanak. Bár a válaszadás összességében kötelező, de a kérdőív egy része olyan érzékenyebb kérdésekre is irányulhat (pl. vallás, nemzetiségi hovatartozás és kötődés, egészségi állapot, fogyatékoság), amelyek megválaszolása az utóbbi két népszámlálás során **nem volt kötelező**. A 2011-es népszámlálásban lehetőség volt arra is, hogy az állampolgárok **saját maguk töltsék ki** a kérdőíveket interneten vagy papíron.

A népszámlálás lebonyolítását elrendelő **törvény** vagy magas szintű jogszabály a szakmai előkészítésért és irányításért, az adatok feldolgozásáért és közzétételéért a **Központi Statisztikai Hivatalt** teszi felelőssé, az adatfelvétel végrehajtására pedig a **helyi közigazgatási szervezeteket** (önkormányzatok jegyzőit) jelöli ki.

A számlálóbiztos feladatai

A népszámlálásban közreműködő több tízezer (2011-ben közel 40 ezer) kérdező, illetve hagyományos szakmai elnevezéssel „számlálóbiztos” feladata, hogy egy meghatározott **körzeten** belül minden egyes címet fölkeressen és az ott lakókkal, akár tulajdonosai, akár bérlői a lakásnak, kitöltse a **személyi- és a lakáskérdőívet**.

A számlálóbiztosok feladata a **címek** pontosítása is. Az adatokat nagyon rövid idő, általában 3-4 hét alatt kell fölvenniük, mégpedig arra az egyetlen napra (2011-ben pl. október 1-jére) vonatkozóan, amely a népszámlálás **eszmei időpontjaként** van megszabva. Ha pl. egy családban az eszmei időpont utáni napon született egy baba, akkor ő csak a legközelebbi népszámlálás idején lesz megszámlálva. Ha viszont valaki az adott napon még házas volt, de azóta elvált, akkor róla még házas családi állapotának megfelelő válaszokat kell feljegyezni.

Az adatokat az „eszmei időpontnak” megfelelően kell fölvenni!

Mivel a népszámlálásban nagyon sok – többnyire gyakorlatlan – kérdezőre van szükség, ezért felkészítésükre nagy gondot kell fordítani. A legutóbbi népszámlálás során **több kiválasztási-felkészítési szűrőn** kellett keresztüljutniuk azoknak, akik a munkát elvégezhetnék: a jelentkezés után – az otthoni felkészülés keretében – egy **írott tananyagot** és **több oktatófilm** anyagát kellett elsajátítaniuk, számos **önellenőrző kérdést** megválaszolniuk, majd a **tantermi képzésen** való részvétel előfeltételként egy **vizsga-feladatsort (tesztet)** is meg kellett oldaniuk.

IV. 2. Munkaerő-felmérés (MEF)

A Központi Statisztikai Hivatal 1992. január 1-jével vezette be a munkaerő-felmérést, amelynek elsődleges célja az információgyűjtés a **15–74 éves népesség gazdasági aktivitásáról, vagyis a foglalkoztatottság és a munkanélküliség helyzetéről, annak változásairól.**

A Munkaerő-felmérés a foglalkoztatás és munkanélküliség helyzetét, változásait méri.

Ezzel a felvétellel lehetővé vált a foglalkoztatottak és a munkával nem rendelkezők jellemzőinek jobb megismerése. Az eredmények felhasználhatók számos társadalom-statisztikai kutatásban, makrogazdasági elemzésekben és a foglalkoztatáspolitikai alakításában.

A számbavétel a **Nemzetközi Munkaügyi Hivatal** (International Labour Office, ILO) fogalmi meghatározásai alapján történik, annak érdekében, hogy a felvételtől származó adatok időbeli és térbeli (beleértve az országok közötti) **összehasonlíthatósága** megvalósulhasson.

Az adatgyűjtés során az ország különböző területein, településein, véletlenszerűen kiválasztott magánháztartásokban élőket kérdezzük meg, **negyedévente** körülbelül **36 ezer háztartást**. Egy adott cím **6 egymást követő negyedévben** (3 havonta) kerül felkeresésre, vagyis **másfél évig** marad a mintában. Minden negyedévben a felkeresendő címek egy része (kb. 1/6-a) új cím, a többi pedig ismétlődő. A felvétel a kiválasztott háztartások összes tagjáról gyűjt demográfiai, társadalmi jellemzőket (pl. iskolai végzettség), a **15–74 év** közötti személyekről pedig munkájukra, munkaerő-piaci helyzetükre vonatkozó információkat is.

A feldolgozás során a begyűjtött adatokból egy úgynevezett **teljeskörűsítési eljárás** segítségével végeznek becsléseket a teljes munkaképes korú népességre vonatkozóan. Ennek lényege, hogy egy matematikai modell segítségével minden válaszadó személy kap egy súlyszámot és a válaszait súlyának megfelelően veszik figyelembe. **Az így becsült adatokat** bizonyos ismérvek (foglalkozás, iskolai végzettség, megye, stb.) szerint csoportosítva **publikálják**. Az adatközlések a megyénél kisebb területi bontású adatokat nem tartalmaznak.

A kérdések többsége mindig a **referenciahétre**, azaz a kikérdezést megelőző hétre vonatkozik (a hetet hétfőtől vasárnapig számítva).

A Munkaerő-felmérés alapvetően **kétféle kérdőív**ből, egy háztartásokra vonatkozóból (Adatlap) és a háztartásban élő 15-74 éves személyekre vonatkozóból (Gazdasági aktivitási kérdőív) áll.

A MEF alapfelvételnek két kérdőív van: az adatlap és a gazdasági aktivitási kérdőív.

Az **Adatlap** kérdéseket tartalmaz az összeírás körülményeiről, a háztartás összetételéről valamint a megadott címen lakó háztartás(ok) és család(ok) alapvető demográfiai adatairól. Ezek a következők: a családok tagjainak születési helye, ideje, állampolgársága, családi állása, iskolai végzettsége, tanulásban való részvétele és nyugdíjban, gyermekgondozási díjban vagy segélyben, egyéb járadékban, pótlékban, járandóságban való részesülése.

A **gazdasági aktivitási kérdőív**re már csak a 15 éves és annál idősebb, de legfeljebb 74 éves családtagok **elmúlt heti gazdasági tevékenységét** vesszük fel. A kérdések többek között azt tartalmazzák, hogy a megkérdezett az elmúlt héten végzett-e munkát, ha igen, akkor hány órát dolgozott, ha nem, van-e munkahelye, ahonnan átmenetileg távol volt, van-e második munkája. Ezekről a munkahelyekről információkat kérünk (a munkahely nevét, fő tevékenységét, az ott dolgozók

létszámát). Tudakoljuk továbbá a munkát végző személy foglalkozását, szerződésének időtartamát, alkalmazotti vagy önálló státusát. Ha az illetőnek az elmúlt héten nem volt rendszeres munkája, akkor megkérdezzük, hogy mióta és miért nem dolgozik, valamint keres-e munkát. A munkakeresés módja és időtartama szintén fontos. Végül mindenkitől, akire a kérdőív vonatkozik, megkérdezzük, volt-e kapcsolata a Munkaügyi Hivatallal, részesül-e, vagy valaha részesült-e onnan pénzügyi támogatásban.

A munkaerő-felméréshez negyedévenként **kiegészítő felvételek** kapcsolódhatnak, eltérő tematikával az Eurostat, a kormányzat, a kutatóintézetek vagy más megrendelők számára készített alkalmi adatfelvételek. Ezek célja, hogy részletesebb információt nyújtsanak a munkaerőpiac résztvevőinek meghatározott köréről vagy a munkaerőpiac egy szűkebb területéről.

Az összeíró feladatai

Az összeíró 6 negyedéven át keresi fel ugyanazt a címet.

Az összeíró a megkapott **címlista** alapján felkeresi a megadott címet, és ellenőrzi, hogy az valóban olyan lakás-e, ahol **magánháztartás** található (és nem egy cég, intézmény), majd a KSH elnökének aláírásával ellátott **felkérő levélben** értesíti a lakókat a várható látogatásról. Ha a címen élők vállalják az adatszolgáltatásban való közreműködést, akkor **hat egymást követő negyedévben** (3 havonta) egyszer keresi fel őket az összeíró. A kikérdezést a hónap folyamán **időarányosan elosztva, folyamatosan** kell lebonyolítani (vagyis minden hétre jusson cím), ezzel biztosítva a felvétel időbeli reprezentativitását.

Az első felkeresés **személyesen** történik, a második felkereséstől van lehetőség **telefonos** kikérdezésre. Az összeírás 2012 novemberétől **laptopal** történik, ez nagyban segíti az összeírók munkáját.

Az **Adatlapot** az első felkereséskor kell kitölteni, a további felkeresések során a korábban felvett adatok szinte teljes köre visszatöltődik a számítógépre. Az esetleges **változásokra** viszont minden kikérdezés alkalmával rá kell kérdezni (hiszen pl. változhat az iskolai végzettség, időközben valaki nyugdíjas lett, gyesre ment, vagy onnan visszatérve kezdett dolgozni, járadékos lett, vagy éppen már nem kap járadékot stb.).

Az Adatlap kitöltését követően a megadott címen található minden **15-74 éves korú személyről Gazdasági aktivitási kérdőívet** kell kitölteni. Ezt az adatszolgáltatási periódusban **minden alkalommal** újra ki kell kérdezni, jóllehet több információ abban is visszatöltésre kerül az előző időszakban felvett adatok közül.

IV. 3. Háztartási költségvetési és életkörülmények felvétel (HKÉF)

Az életszínvonal vizsgálatának egyik fontos eleme a lakosság fogyasztásának és életkörülményeinek felmérése. Erre szolgál a Háztartási költségvetési és életkörülmény adatfelvétel (HKÉF), amely részletes információkat tartalmaz a lakosság és ezen belül a különböző társadalmi rétegek **fogyasztásáról, lakáskörülményeiről**, a birtokukban lévő **tartós fogyasztási** cikkek állományáról. Emellett adatokat gyűjt a háztartások **összetételéről**, az egyes személyek **demográfiai, gazdasági aktivitási** jellemzőiről, **jövedelmük** színvonaláról és szerkezetéről. A felvétel a **szegénységre**,

A HKÉF fontos gazdasági- és életszínvonal mutatókhoz szolgáltat adatot.

társadalmi **kirekesztettség**re és más életkörülményekre vonatkozóan is szolgáltat adatokat – mégpedig az egész Európai Unióban egységesen, az Eurostat által szabályozva, az ún. **EUSILC** (Változó Életkörülmények Adatfelvétel) keretében.

A háztartásstatisztikai adatok biztosítják:

- a **fogyasztói árindex-számítások** súlyrendszerét (hogyan egy-egy termék mekkora részét képezi a háztartások kiadásainak),
- a szegénység-kutatásokhoz, a **létminimum-számításokhoz** szükséges alapadatokat és
- azokat az éves és negyedéves fogyasztási adatokat, amelyek a **bruttó hazai termék (GDP)** számításában a GDP lakossági fogyasztás részének becsléséhez szükségesek.

A KSH e felvétel alapján különböző **nemzetközi szervezetek** számára (Eurostat, UNICEF, Világbank, OECD) rendszeresen szolgáltat adatokat. Az újságírók, magánszemélyek, cégek, bankok, piackutatók is naponta érdeklődnek a háztartások fogyasztási adatai iránt.

A HKÉF **mintavételen alapuló lakossági felvétel**. A közel **10 000 lakáscímet** tartalmazó minta kiválasztása a népszámlálás lakásadataiból (címeiből) történik.

Az összeíró feladatai

A háztartási naplót a válaszadók töltik ki, az összeíró az ún. Naplóbetétet kérdezi ki.

Az összeíró, amikor először kerül kapcsolatba a válaszadásra kijelölt családdal, egy rövid **adatlapot** tölt ki, amely a háztartás taglétszámát, a háztartásfő korcsoportját, gazdasági aktivitását, iskolai végzettségi szintjét tudakolja. Ezt követően a háztartási költségvetési adatgyűjtés az alábbi **fázisokból** áll:

- A **háztartási napló** vezetése: 2015. január 1-től a teljes minta egymástól független 24 - kéthetenkénti – részmintára oszlik, vagyis egy-egy alkalommal a mintába tartozó háztartásoknak mindig 1/24-ed része vezeti az ún. háztartási naplót **önkitöltéssel papíron vagy interneten**, ahol feljegyzi kiadásait értékben és bizonyos esetekben, mennyiségben is.
- A naplóvezetési időszakot követően felkeresi a háztartást, a papír alapú naplókat begyűjti és lekérdezi a **naplóbetétet**. A kikérdezés során a „naplóbetét” kérdőívén a tartós fogyasztási cikkekkel való ellátottságra és néhány életmódra, életvitelre vonatkozó adatra kérdez rá.
- Végül, a naplóvezetést követő év elején az **éves kikérdezés** következik, mely 2015-től többszörös adatgyűjtés alakult. A megkérdezett háztartás **interneten vagy lappal támogatott személyes kikérdezés keretében** számot ad a jövedelmeiről, bevételeiről, a lakáshelyzetéről, a lakáskölcsönökről, a ritkán előforduló nagyobb kiadásairól.

Az **összeírók tehát évente többször keresnek** fel egy-egy háztartást: a naplóvezetésre való felkéréskor, a papír alapú napló begyűjtésekor, a naplóbetét lekérdezésekor és az év végi kikérdezésekor. Az összeíró nemcsak felkéri a háztartás tagjait a kiadások pontos, naponta történő feljegyzésére, hanem az adatminőség ellenőrzésénél is fontos szerepe van: abban az esetben, ha papír alapú naplóvezetés történt rákérdez az elfelejtett, pontatlanul bementett tételekre, segít a saját termelésű fogyasztás mennyiségének becslésében. A naplóban kódolja az egyes tételeket.

A HKÉF egy háztartás többszöri felkeresését jelenti.

A **kölcsönös bizalom**, az összeíró személyisége különösen fontos, mivel a megkérdezett és a kérdező minőségileg más kapcsolatban áll itt, mint minden egyéb lakossági felvétel esetében, hiszen hosszú távon kell együttműködniük.

IV. 4. Fogyasztóiár-összeírás

Bár a fogyasztói árak összeírása nem a lakosság körében zajlik, az adatok összegyűjtését ugyancsak összeírók végzik boltokban, szolgáltatóhelyeken mint kötelező adatgyűjtést. Az összeírt áradatok alapján készül a fogyasztói árindex.

Az árösszeírás a fogyasztói árindex számítás és fontos gazdasági és életszínvonalmutatók alapja.

A **fogyasztóiár-statisztika** a fogyasztói árak megfigyelésével, az árváltozások mérésével foglalkozik. Az időről időre bekövetkező árváltozásokat a rendszeresen (havonta) kiszámított fogyasztói árindexek fejezik ki. A **fogyasztói árindex** a lakosság által vásárolt termékek és igénybe vett szolgáltatások fogyasztói árainak havonkénti átlagos változását, röviden a fogyasztói árszínvonal változását mérő mutatószám. A fogyasztói árindex felhasználási területei:

- az **infláció** legáltalánosabban használt mérőszáma;
- nélkülözhetetlen a lakosság **életszínvonalának** mérésében;
- felhasználják a **nemzetgazdasági folyamatok** mennyiségi változásainak mérésében;
- a **gazdaság állapotának** egyik fontos jellemzője, nominális folyamatok mércéje az érdekegyeztetés, illetve a kamatláb-politika kialakítása során.

Az **árak megfigyelése** az árösszeírók **helyszíni adatgyűjtésére** épül, emellett néhány **központi reprezentáns**¹ (pl.: újságok, telefondíjak, postai szolgáltatások, elektromos energia) esetében gazdasági szervezetek, önkormányzatok közvetlen adatszolgáltatása is beépül a megfigyelésbe.

Minden megyében minden reprezentánsnak az árát feljegyzik (kivéve a központi reprezentánsokat), mégpedig **több felíróhelyen**. Egy-egy reprezentánsra vonatkozóan havonta maximum 150 ár gyűlik össze országosan, az összes reprezentánsra vonatkozóan azonban százezernél is több árat jegyeznek fel.

Az összeíró feladatai

Az összeíró alapvető feladata a kijelölt **felíróhelyeken** – meghatározott **napon** – az egyes **reprezentánsokhoz** tartozó termékek és szolgáltatások kiválasztása, majd az árak feljegyzése – korábban papír úrlapra, ma már egy elektronikus, kézben tartható kis méretű mobil eszközbe, az ún. **PDA**-ba (Personal Digital Assistant), amelynek technikai kezelését a tantermi oktatások során sajátítják el és gyakorolják.

Az árösszeírás mobil eszközzel, PDA-val zajlik, minden hónap első 15 munkanapján.

Az összeírók **havonta** PDA-val rögzítik a kijelölt termékek, szolgáltatások (reprezentánsok) árait és a változások jellegét (akciók, áremelés), ezáltal biztosítják az adatokat az árindex számításához, ezért kulcsszerepet játszanak az index minőségének kialakításában.

¹ Reprezentánsok: azok a kiemelt, a fogyasztásban fontos szerepet betöltő, kiválasztott termékek vagy szolgáltatások, amelyek nagy valószínűséggel hosszú időn át képviselik (reprezentálják) a fogyasztás egy-egy területét.

A KSH megyei szervezetei határozzák meg azokat a **boltokat** és azokat a **napokat**, ahol és amikor az összeírást el kell végezni. A felíróhelyeket több évre jelölik ki.

Az **ármegfigyelés** minden megyében **a hónap minden első 15 munkanapján történik**. A hónapok utolsó napjain azért nincs felírás, mert ekkor történik a tárgyhavi adatok ellenőrzése és a következő hónap felvételeinek előkészítése, szervezése.

IV.5. Piaci felhozatal- és árjelentés

Az adatgyűjtés célja, hogy árusonként, azaz termelőnként az eladásra kínált termékek mennyisége és azok ára rögzítésre kerüljön. Az adatgyűjtés kiemelt fontosságú, hogy pontos képet kapjunk a piaci árakról. Fontos, hogy **csak a termelő által kínált termékek** kerüljenek számbavételre, a **boltok és viszonteladók termékeit figyelmen kívül kell hagyni**. Csak a **Magyarországon** termelt, termelőtől történő értékesítést kell összeírni.

Az összeírás **PDA** eszközzel történik. Az összeírás megfelelő mértékegységére (db, kilogramm, szál) különös figyelmet kell fordítani.

Összeírási napok: a piaci összeírási naptár szerint. Az összeírást a kijelölt napon, és helyen (a megfigyelésbe bevont piacokon) kell elvégezni, havonta két alkalommal lehetőleg a reggeli órákban, virágpiacon heti két alkalommal.

A megfigyelés ármegfigyelés, ezért egy **terméken belül figyelni kell a megnevezésre**, és hogy mi tartozik bele (pl.: az újbургonyát és a tárolt burgonyát el kell különíteni, de csak addig, amíg **árkülönbség** van, ezért július után már minden a tárolt burgonyához kerül).

Figyelemmel kell lenni arra is, hogy adott termék **lehetséges-e** abban a hónapban (pl.: cseresznye szeptemberben, újburgonya csak április és július között).

IV.6. A lakosság utazási szokásainak felmérése (LUSZ)

Negyedévente ismétlődő lakossági adatgyűjtés, ami országosan 15 ezer cím felkeresésével zajlik. Egy cím (válaszadó) **2 naptári évig** szerepel a mintában, tehát **8 alkalommal** negyedévente kérdezzük ki a válaszadókat az eltelt 3 hónap során tett utazásairól.

Az utazási szokásokról minden háztartás 2 éven át, negyedévente számol be.

A kérdőív **az alábbi részekre** tagolódik.

Az első rész, az ún. háztartási blokk, amelyben statisztikai adatokat gyűjtünk a felkeresett cím **háztartásai jellemzőiről** és az **előző három hónap (negyedév) utazásairól**. A kérdések többségét csak az első felkereséskor (egyszer) kell kitölteni, néhány kérdést azonban minden alkalommal fel kell tenni. A **második rész az ún. utazási blokk**, amely egy-egy **konkrét többnapos utazásról, annak résztvevőiről és jellemzőiről** szóló kérdőív.

Ebből minden interjú alkalmával annyit kell kitölteni, ahány ilyen utazás előfordult az adott időszakban. Időnként **kiegészítő modullal** is bővül a kérdőív.

2015. évtől négy új, az egynapos utazásokra vonatkozó kérdés került a kérdőívre.

Az összeíró feladatai

A kérdezőknek kiemelt szerepe van az eredményességben, mivel a felmérésben való részvétel **önkéntes**, viszont az adatgyűjtés akkor igazán sikeres, ha minél több kiválasztott háztartás vállalja a közreműködést.

A kikérdezés általában minden negyedév első hónapjának három hetében történik.

A **papír** kérdőívet 2014 áprilisától felváltotta a **mobileszközös** adatgyűjtés.

Az összeírónak fontos feladata a válaszadók meggyőzése a hosszú részvételre.

Az összeírónak a **címjegyzéken** megadott lakcímet kell felkeresnie (a válaszadó neve nem szerepel), és **meggyőznie** az ott élőket, hogy vállalják a kérdőív megválaszolását, melyet telefonon is megtehetnek. Az új adatszolgáltatókat az első alkalommal mindenképpen személyesen kell felkeresni.

A **válaszmegtagadókat** a következő alkalommal már nem kell felkeresniük.

Az összeírók munkáját folyamatosan **kontrollálják**, értékelik, a címek megszabott hányadán.

IV.7. Háztartások információs és kommunikációs technológiai eszköz-használata (IKT)

Az adatgyűjtés célja annak a megismerése, hogy a magyar lakosság milyen mértékben **rendelkezik** információs és kommunikációs technológiai (IKT-) eszközökkel (számítógép, internet, stb.), **használja-e** és ha igen, **hogyan** használja azokat. Az adatfelvételkor kapott információk lehetőséget adnak a **nemzetközi összehasonlításra**, és alapul szolgálhatnak az információs társadalom fejlődésének irányát meghatározó döntések előkészítéséhez is.

Az adatgyűjtést az **Európai Unió** rendeletben írta elő, és eszmei időpontja minden év **április elseje**.

Az összeírás időszaka **május 2-24.** közé esik és a kérdésekre a választ a megelőző három, illetve 12 hónapra vonatkozóan kell megadni.

A minta mintegy **10 ezer címet** tartalmaz, melyek Magyarország egész területén oszlanak meg. A háztartások úgy kerültek kiválasztásra, hogy annak alapján az IKT használati szokásokról országosan jellemző kép alakulhasson ki. A mintában szereplő adatszolgáltatók 25%-a évente cserélődik. Ennek következtében **egy háztartás legfeljebb 4 egymást követő évben** kerül kikérdezésre.

A kérdőív **3 nagy fejezetből** áll:

- a háztartások összetételével kapcsolatos alapinformációk
- a háztartások IKT ellátottsága
- az egyéni IKT használati szokásokra vonatkozó kérdések

Az összeíró feladatai

Az adatfelvételt háztartásonként kell végrehajtania, azaz **háztartásonként egy kérdőívet** kell lekérdezni, melyre személyes interjú keretében kerül sor, mobil-eszköz segítségével. A kérdéseket az összeíró teszi fel az adatszolgáltatónak a laptopon megjelenő kérdőív kérdései alapján, az adatszolgáltató válaszát pedig a laptopon rögzíti.

A cím felkeresésekor az első lépés annak tisztázása, hogy adott címen hány háztartás található. Az összeíró a kijelölt címen található **minden háztartásról** kitölti az „Alapinformációkat”, az „A” modul, a Kiegészítő háztartási kérdést, és háztartásonként **egy-egy 16-74 év közötti személyről** kitölti a „B”, „C”, „D”, „E”, „F” és „G” modulokat.

- „A” modul: A háztartás hozzáférése az IKT eszközökhöz
- „B” modul: A számítógép-használatának jellemzői, gyakorisága
- „C” modul: Az egyéni internet-használat jellemzői, gyakorisága
- D” modul: e-Közigazgatás
- „E” modul: Elektronikus kereskedelem
- „F” modul: Digitális készségek
- „G” modul: Internet biztonság

IV.8. Turisztikai keresletfelvétel és forgalomszámlálás (TURA)

Az adatgyűjtések elindításának alapja a **külföldiek magyarországi, és a magyar lakosság külföldön történő utazási szokásainak** és jellemzőinek a megismerése volt. Az adatfelvételek a KSH és az MNB együttműködésének eredményeként jöttek létre, melyek elsődleges célja az **idegenforgalom új adatgyűjtési rendszerének kialakítása**, valamint a **Fizetési mérleg Idegenforgalmi sorának export és import adatainak** előállítás volt.

A turisztikai keresletfelvételek 2004. január 1-től folyamatosan zajlanak változó kérdőívekkel, összeírási módszerekkel Magyarország közúti és légi (Lisz Ferenc nemzetközi repülőtér) **határátkelőin**.

A turisztikai határfelvételekből nyert adatok igen fontos részét képezik az országos szintű makro statisztikának. Az **idegenforgalmi export, import és egyenleg adatokat** a KSH negyedévente átadja az MNB-nek.

A lakosság utazásai külföldön

Az adatfelvétel célja a **külföldre látogató magyar lakosság külföldi tevékenységére** vonatkozó információk gyűjtése. A **külföldről hazatérő magyar** kérdezett személy kiválasztása véletlenszerűen történik. Az adatfelvétel önkéntes. Az adatfelvételi napokat, helyeket, a KSH által kidolgozott naptár rögzíti. Ez az adatfelvétel is PDA-val történik.

Az összeíró feladatai

Az adatfelvételt valamennyi határszakaszon, azokon belül a megadott **határállomásokon** kell végezni a gépkocsival, motorkerékpáron, buszon, gyalogosan és a Liszt Ferenc Nemzetközi repülőtéren, a repülőn hazaérkezők körében. A tehergépkocsikat nem kell az összeírásba bevonn

A külföldiek magyarországi turisztikai és egyéb kiadásai

A kérdőív önkéntes, nem önköltős, **összeíró aktív részvételéhez** kötött, **12 nyelven** (angol–magyar, német–francia, olasz–spanyol, orosz–román, szlovák–lengyel és szlovén–horvát) áll rendelkezésre, megkönnyítve a válaszadókkal való kommunikációt.

Az adatfelvétel célja a **Magyarországra látogató külföldiek utazási céljának, kiadásainak, tartózkodási idejének** és egyéb jellemzőinek felmérése és turisztikai információk gyűjtése. Az adatfelvételt minden határszakaszon, azon belül megadott kikérdezési **határállomásokon** (Schengen belső határállomások esetén azok közvetlen közelében) kell végrehajtani a **külföldi állampolgárságú, országot elhagyó külföldiek** körében, kivéve a tehergépkocsi vezetőket.

Az összeíró feladatai

Az országot elhagyó külföldiek kérdőíves felvételét, valamint az adatok feldolgozását segítő kézi forgalomszámlálást kérdezők végzik, **elektronikusan, online adattovábbítással, PDA készülék** segítségével.

A kikérdezés **23 közúti határállomáson és a Liszt Ferenc nemzetközi repülőtéren** (2A és 2B terminálon) történik. Az adatfelvételi napokat a KSH által kidolgozott **kérdezési-naptár** rögzíti. A válaszadó személy kiválasztása a megadott közúti és légi határátkelőhelyeken vagy azok közelében **véletlenszerűen** és folyamatosan történik a kérdezési időtartamban.

A **schengeni határnyitással**, az ország három határszakaszán (szlovák, szlovén, osztrák) az összeírási feltételek jelentősen nehezedtek (a határátkelők megszűntek, épületek bezártak, infrastruktúra leépítésre került). Ezen határátkelők közelében a legalkalmasabb kérdezési helyszínek a benzinkutak, pihenők, matricaárusító helyek.

IV.9. Egészségfelmérések

A lakosság egészségi állapotának jellemzőit elsősorban a lakossági egészségfelmérésekből ismerhetjük meg. Az egészségfelmérések célja, hogy képet kapjunk a lakosság körében előforduló **egészségproblémák gyakoriságáról, az azokat befolyásoló tényezőkről**, valamint az egészségproblémák következtében az egyénre, a **családra és a társadalomra nehezedő terhekről**.

Az egészségfelmérések az alábbi területeket vizsgálják:

- Az **egészségi állapot** jellemzői (az egészség szubjektív megítélése, betegségek, korlátozottság/rokkantság);
- **Egészségmagatartás** (a dohányzás, alkoholfogyasztás, táplálkozás, testmozgás);
- Az **egészségügyi szolgáltatások** iránti igények, igénybevétel, elégedettség, milyen ismeretekkel rendelkeznek az emberek a betegségek megelőzésével kapcsolatban;
- **Társadalmi-gazdasági tényezők**, milyen – az egyének által nem, vagy kevésbé befolyásolható – **külső rizikófaktoroknak** vannak kitéve a lakosság különböző rétegei és csoportjai.

Európai Lakossági Egészségfelmérés (ELEF)

A felmérés **5 évenként** ismétlődő adatgyűjtés, a 2009-es első felmérés után a következő összeírás végrehajtására 2014 őszén került sor. A felmérés kérdőíve a **nemzetközi előírásoknak** megfelelően, de a magyar sajátosságok figyelembevételével került kialakításra.

A vizsgálat a 15 éves és idősebb, **magánháztartásokban** élő lakosságra terjedt ki, így ebből az adatgyűjtésből az intézményekben – pl. öregek otthonában, szociális intézményekben, börtönben – élők kimaradnak.

A mintába került 18 év alatti személyek esetében a **gondviselővel** beleegyezési nyilatkozatot kellett aláíratni, amelyben hozzájárulásukat adták a felmérésben való részvételhez.

Az összeíró feladatai

Az érintettek előzőleg **felkérő levelet** kapnak, melyben a KSH jelzi, hogy szakképzett összeíró fogja őket felkeresni, és többségében **laptopos** kikérdezésre kerül sor.

A lakossági egészségügyi felvételeknél figyelembe kell venni azokat a jellegzetességeket, amelyek a speciális témakörből adódnak. A kérdéssorok meglehetősen **érzékeny kérdéseket** taglalnak. Az egészségi állapottal, valamint az életmóddal, életvitellel kapcsolatos kérdések – elsősorban a panaszokkal, a tartós betegségekkel, fogyatékossgal kapcsolatosak – a megkérdezettek életének olyan területét érintik, amelyekről mások előtt esetleg nem szívesen nyilatkoznak. Ilyen esetekben a betegségekre, tartós egészségkárosodásra stb. vonatkozó kikérdezés az **összeírók részéről igen nagy tapintatot**, az idősebb, betegebb megkérdezetteknél **nagy figyelmet és türelmet igényel**. Mindezekkel a személyes interjú során feltétlenül számolni kell.

A kérdőív **társadalmi-gazdasági háttértényezőkre vonatkozó kérdései** (különösen az anyagi helyzettel kapcsolatosak) esetleg ellenérzést válthatnak ki a kérdezettekben; a kérdezőknek ilyen esetben meg kell nyugtatniuk a kérdezetteket, hogy a kérdőívek **anonim** módon (azonosítás nélkül) kerülnek feldolgozásra, azonban tudományos célból, az egészséget befolyásoló tényezők vizsgálatához szükség van ezekre az információkra is (például hogy meg lehessen állapítani, van-e kapcsolat az adott tényező és a betegségek előfordulása között).

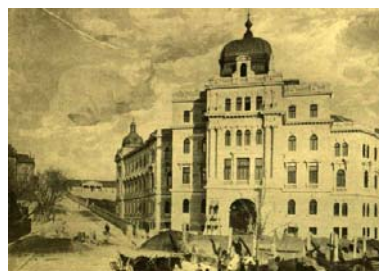
V. Amit a Központi Statisztikai Hivatalról tudni illik

Mivel a terepmunka során az összeírók a Központi Statisztikai Hivatalt képviselik, tájékozottnak kell lenniük a hivatal történetéről, tevékenységéről és arról, hogy az adatfelhasználók, illetve az adatok iránt érdeklődő lakosság vagy szervezetek, cégek hogyan juthat statisztikai információkhoz.

V. 1. A Központi Statisztikai Hivatal története és tevékenysége

Országos Statisztikai Hivatal:
1848

Szinte valamennyi országban működik statisztikai hivatal, amely az ország és a települések működéséhez, irányításához, fejlesztéséhez fontos adatgyűjtéseket megszervezi és lebonyolítja, majd a kapott eredményeket a nagy nyilvánosság elé tárja. Magyarországon a Központi Statisztikai Hivatal, rövidítve a KSH látja el ezeket a feladatokat.

Az **1848**-as forradalom eredményeként megalakult első felelős magyar Kormány szervezte meg az **Országos Statisztikai Hivatalt**, és élére az akkor már nagy tekintélynek örvendő tudóst, **Fényes Elek**et nevezte ki. Ez a hivatal sajnos csak rövid ideig tevékenykedett, a szabadságharc bukásával megszűnt.

Ezt követően az **önálló hivatalos magyar statisztikai szolgálat 1867** tavaszán jött létre. Első szervezete "**Statisztikai Szakosztály**" formájában öltött testet, amely a Földművelés-, Ipar- és Kereskedelemügyi Minisztérium keretében működött. A király, Ferenc József 1867. május 25-én kinevezte **Keleti Károlyt** a Statisztikai Szakosztály élére. Ezt az eseményt tekintjük a **hivatalos statisztikai szolgálat megszületésének**.

Az önálló statisztikai hivatal létrehozása: 1871

Egy **önálló hivatal** gondolata **1871**-ben valósult meg, királyi rendelet intézkedett az Országos Magyar Királyi Statisztikai Hivatal felállításáról. **1897-ben változtatták a hivatal nevét Központi Statisztikai Hivatalra**, 1898-ban pedig felépítették a ma is **székházként** üzemelő impozáns budai épületet.

A világháborúk idején

A hivatalos magyar statisztikai szolgálat fejlődésében lényeges fordulópont az első világháború vége, pontosabban a **trianoni békekötés**. A békediktátum következtében megkisebbedett ország adta új feltételek között valósággal újonnan kellett felépíteni egyes statisztikai ágazatokat. Az **1929**-ben hozott **statisztikai törvény a KSH-t a miniszterelnök felügyelete alá helyezte**.

A **második világháború után** a Hivatal azonnal hozzálátott a károk felméréséhez, több fontos felvételt hajtott végre, és a körülményekhez képest normális működése viszonylag rövid idő alatt helyreállt. 1948-ban azonban a Hivatal tevékenysége a korábbi évtizedekhez, sőt nyugodtan mondhatjuk, hogy fennállásának megelőző teljes nyolc évtizedéhez képest is gyökeresen átalakult. A személyi állomány szinte teljesen kicserélődött. A kommunista hatalomátvételt követően sok értékes szakember, a statisztika itthon és külföldön egyaránt elismert jeles művelője esett áldozatul a "**tisztogatásoknak**", ami nagymértékben visszavetette a statisztikai munka színvonalát, tudományos értékét.

A szocializmus idején

A szocialista rendszerben gyakorlatilag **teljes körűen, túl gyakran, rendkívül részletes kérdőívvel figyelték meg a gazdasági szervezeteket**, ami az 1950-es években a **központi tervezés** jellegéből következett.

A 90-es évek
politikai, gazdasági
változásai

Az **1968-as gazdasági reform** ("új gazdasági mechanizmus") beindításában is szerepet játszott a KSH. Az 1970-es évek második felében a hivatal kifejlesztette a számítógéppel kezelt statisztikai **adattárházak** (adatbankok) rendszerét, és ezzel lényegesen bővült a **statisztikai tájékoztató** eszköztára.

A gazdasági-társadalmi viszonyok változása (rendszerátalakítás) az 1990-es évekre új körülményeket teremtett. A már egyébként is fellazult tervgazdasági rendszert felváltotta a **piacgazdaság**, ennek eredményeként alapvetően **módosultak a statisztika iránti igények** is.

A többpárti parlamenti demokrácia bevezetése megszüntette a korábbi egyeduralgó párt privilegizált felhasználói szerepét, az új összetételű országgyűlés, az új intézmények kiépülése pedig **kibővítette, átalakította a statisztika felhasználóinak a körét**.

Napjainkban a hivatal a **Európai Statisztikai Rendszer** keretében működik, egyik fő adatigénylője az **EUROSTAT**, amely az európai országok statisztikáiból összehasonlítható adatsorokat tesz közzé, és azokat szinte valamennyi európai és regionális szintű döntéshozóhoz, fejlesztéshez, intézkedéshez hasznosítja. Az ország nemzetközi integrációs érdekei, az Európai Unióhoz történő csatlakozás folyamatossá tette a KSH kapcsolatát az **EUROSTAT-tal**, az **OECD-vel**, az **ENSZ Statisztikai Hivatalával**, valamint az ENSZ szakosított részlegeivel valamint más nemzetközi szervezetekkel, és nem utolsósorban töretlenül a több mint 100 éve tartó részvétel a **Nemzetközi Statisztikai Intézet (ISI)** munkájában.

V.2. A területi statisztikai szervezet

Napjainkban **minden megyeközpontban működik statisztikai szervezet, 7 régióközpontban pedig kibővített statisztikai tevékenység zajlik**.

A KSH megyei szervezők szakmai felügyelete mellett történik az **adatgyűjtés szervezése, az összeírás végrehajtása, az összeírók/kérdezők munkájának ellenőrzése**, a papír kérdőívek esetében a **feldolgozás**, és a tárolás is.

Az STATEK Kft. alkalmazásában álló **összeírók** a megyei összeírás-szervező munkatársakkal kerülnek szakmai kapcsolatba, akik gondoskodnak számukra a kötelező képzésekről, tőlük kapják a feladatokat, és az összeírók nekik tartoznak elszámolással tevékenységükről, munkájuk során szerzett tapasztalataikról is.

V.3. A KSH tájékoztató tevékenysége

A KSH fontos feladata, hogy a döntéseket hozó állami és önkormányzati szervezetek, a gazdasági, oktatási és kulturális intézményeket, a politikai és civil szervezeteket, valamint a közvéleményt ellássa információkkal. Ennek alapjául szolgál a **statisztikáról szóló 1993. évi XLVI. törvény**, amely főszabályként megköveteli a statisztikai adatgyűjtések eredményeinek **nyilvánosságra hozatalát**.

A Hivatal tájékoztatási tevékenységében **négy fő elv** érvényesül:

A tájékoztatás négy fő elv mentén zajlik.

- A **pártatlanság elve** azt jelenti, hogy az adatok előállítását és a tájékoztatási munkát politikai, ágazati vagy különleges szakmai érdekek nem befolyásolhatja, a közlésekben a szakszerűsége, a többoldalú megközelítésre, semlegességre, az objektív véleményalkotásra kell törekedni.
- Az **objektivitás elve** azt jelenti, hogy a statisztikai munka vezérfonala kizárólag a korszerű nemzetközi normák, a szakszerűség és a tudományos megalapozottság lehet.
- A **teljes nyilvánosság (hozzáférhetőség) elve** azt jelenti, hogy törvényes keretek között minden adat minden felhasználó számára hozzáférhető.
- Az **egyidejű tájékoztatás elve** azt jelenti, hogy minden adatfelhasználónak minden információt azonnal és ugyanabban az időben kell elérhetővé tenni.

A tájékoztatás hagyományos és korszerű csatornákon zajlik.

A KSH a begyűjtött és feldolgozott adatokat különböző **kiadványokban**, (pl.: évkönyvekben, és gyors-tájékoztatókban) **elektronikus adatbázisban** és **táblázatokban** teszi közzé. A statisztikai tájékoztatás ma már jórészt a **KSH internetes honlapján** (www.ksh.hu) történik, ahol adatok és elemzések is **ingyenesen** hozzáférhetők. Emellett hagyományosan megjelennek **nyomtatott kiadványok** is. A legkevesebb kiadványok közé tartozik a minden évben megjelenő **Magyar Statisztikai Évkönyv** és **Magyar Statisztikai Zsebkönyv** és a szinte naponta napvilágot látó tematikus **gyorsjelentések is**.

A mai és a régebbi statisztikai kiadványok, évkönyvek, adatsorok és értelmezések megtalálhatók a hivatal nyilvános **könyvtárában** is (Központi Statisztikai Hivatal Könyvtár – Budapest, II., Keleti Károly u. 5.).

Különösen kutatók, diákok és szakemberek veszik igénybe a KSH **Kutatószobáját**, ahol számítógépeken saját maguk közvetlenül is lekérdezhetnek adatokat, elemezhetnek adatbázisokat, természetesen az egyedi adatok teljes védelmének biztosítása mellett.

A közvélemény minél jobb tájékoztatása érdekében a hivatal a **tömegkommunikációs csatornákat is** rendszeresen ellátja híryananyagokkal, adatokkal, információkkal, és naponta küldi a legfrissebb adatokat a **hírügynökségeknek, médiaszerkesztőségeknek**.

V.4. A hivatalos statisztikai szolgálat törvényi szabályozása

A Központi Statisztikai Hivatal élén **elnök** áll, aki kinevezését a **miniszterelnöktől** kapja ugyanúgy, mint az elnökhelyettesek. Ez a munkajogi garancia, valamint az a törvényi alaphelyzet, hogy **a KSH a Kormány irányítása alatt álló, szakmailag önálló kormányhivatal**, biztosítja a statisztikai adatok pártsemleges objektivitását.

A KSH fontos **közfeladatot lát el**, közszolgálatnak tesz eleget. A fejlett országokban, így Magyarországon is, az **Országgyűlés által jóváhagyott törvény** szabja meg, hogy milyen keretek között, milyen témakörökben lehet a lakosságtól statisztikai adatokat gyűjteni, és hogyan kell "védeni" az adatokat.

A Statisztikai törvény szabályozza az adatgyűjtések rendszert.

A statisztikáról szóló 1993. évi XLVI. törvény írja elő, hogy:

- milyen feltételekkel rendelhető el **kötelező adatgyűjtés**. Ezen belül a törvény kimondja, hogy természetes személyek (pl.: lakosság) személyes adataira kiterjedő kötelező adatgyűjtést csak törvényi felhatalmazás alapján lehet végrehajtani (pl.: népszámlálás);
- hogyan (mely témakörökben) lehet készíteni a felkért adatszolgáltató állampolgárok **önkéntes közreműködésén** alapuló adatgyűjtéseket;
- a Statisztikai Törvény előírja továbbá az összegyűjtött és feldolgozott statisztikai adatok **védelmének, illetve nyilvánosságra hozatalának szabályait** is.

A törvény a központi és az igazgatási statisztikai rendszer helyébe a **hivatalos statisztikai szolgálatot** léptette, amelynek tagjai a KSH, a minisztériumok, autonóm államigazgatási és igazságszolgáltatási szervek. A hivatalos statisztikai szolgálat tagjainak adatgyűjtéseit (kivéve a törvényben elrendelt, illetve az önkéntes adatgyűjtéseket) az **Országos Statisztikai Adatgyűjtési Program (OSAP) tartalmazza**, amelyet a kormány rendeletben fogad el. A jelenleg hatályos jogszabály a 288/2009. (XII.15.) Korm. Rendelet, amelyet a Kormány minden évben a KSH javaslatára és a Közigazgatási és igazságügyi miniszter előterjesztése alapján módosít. A statisztikai törvény szerint **a KSH feladata** különösen:

A KSH egységesíti, összehangolja a statisztikai tevékenységet.

- a statisztikai tevékenység **módszertani egységesítése**,
- a statisztikai **számjelek, nomenklatúrák** meghatározása,
- az ország statisztikai rendszerének, a statisztikai tevékenységeknek **összehangolása**,
- az **éves statisztikai program** összeállítása, valamint
- évente az **Országgyűlés és a kormány tájékoztatása** a magyar gazdaság és társadalom főbb adatairól.

Egyedi adatot nem szabad nyilvánosságra hozni. Közérdekű adathoz hozzáférést kell biztosítani.

A statisztikai törvényben külön hangsúlyt kapnak az **adattvédelmi kérdések**, amelyek részint a természetes személyekre vonatkozó adatok, részint a többi adatszolgáltató egyedi adatai nyilvánosságra hozatalának, átadásának tilalmára vonatkoznak. Ugyanakkor a tájékoztatás fő alapelveinek, a nyitottság, az egyidejűség és az objektivitás elvének megfogalmazásával és megvalósításával a statisztikai tájékoztatás rendszerében is érvényesül a **közérdekű adatok legszélesebb körű hozzáféréseinek lehetősége**.

A lakosság adatainak védelmét önálló törvény is szolgálja: az **Információs önrendelkezési jogról és az információ szabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény**.